

תפקידם של סמלים

שם השיעור: הסמל שלנו - מה יחבר את הכיתה לאורך זמן?

רקע למורה על היחידה

היחידה משתייכת לתחום הדעת שבילי מורשת, ומתמקדת בבירור זהות יהודית ישראלית, סמלים בפרט, דרך עיסוק בטקסטים מגוונים. הטקסטים משמשים בסיס לשיח ערכי פרשני. בני האדם זקוקים לסמלים למטרות שונות. הסמל הוא אמצעי להבעת הזדהות או קשר לקבוצה, לעתים גם על דרך השלילה. לעתים הסמל הוא אמצעי זיכרון כמו נר נשמה. סמל הוא ביטוי מיידי ולא מילולי שאינו מחייב הסבר מורכב של רעיון. ביהדות, הסמלים שמרו על הקשר בין כל היהודים בעולם גם כשלא הייתה להם שפת דיבור משותפת. סמלים מייצגים רעיונות מופשטים, מוחשיים ורוחניים. סמלים מסמלים עבורנו ערכים, מחוברים לסיפור משותף ומעוררים רגשות. יש בכוחם של סמלים להניע או לגייס לפעולה, להזדהות או להתנגדות.

השאלה המניעה

בהנחה שסמלים מחברים את הפרטים בקהילה כיצד אלו מחברים את הפרטים לקהילה לאורך זמן? השאלה פתוחה, טעונה ורלוונטית לחיי התלמידים, ומשמשת חוט מארגן לקריאה, לדיון ולכתיבה לאורך היחידה (שאר מוקדי הלימוד נכתבים לאורה)

מטרות היחידה

לפתח בקרב התלמידים זהות גמיש ומודעת, היכולת להיות נאמנים לזהותם ולמורשתם, להכיר בחשיבות הסמלים הבונים סיפור משותף קהילתי ומייצרים שפה ערכית משותפת.

מטרות ייחודיות תלויות גיל

- מתן לגיטימציה לעיסוק בזהות- העמקה בחיבור לזהות ולמורשת הלאומית.
- יצירת מרחב בטוח לבחינת שאלות של שייכות וזהות.
- חיזוק תחושת הבטחון בזהות האישית והקהילתית.
- טיפוח היכולת לנווט בין זהויות (ציפיות סותרות מצד משפחה, חברים, חברה)

מטרות פדגוגיות

- להכיר את תפקידם של סמלים בביטוי רעיונות, ערכים וזהות בתרבות ובמורשת.
- לפתח יכולת לפרש סמלים ולזהות את המשמעויות ההיסטוריות והתרבותיות הטמונות בהם.
- להבין את הקשר בין סמלים לבין אירועים, סיפורים ודמויות מרכזיות במורשת.
- לעודד חשיבה פרשנית ושיח סביב משמעויות שונות של סמלים.
- לחזק תחושת שייכות וחיבור למורשת באמצעות עיסוק במשמעותם של סמלים.
- לאפשר ביטוי אישי ויצירתי באמצעות יצירה או פרשנות של סמלים.

מפת היחידה

סיכום ותוצרים

מטרות השיעור

תוכן	מיומנות	ערכים
סיכום התובנות שנלמדו על תפקידם של סמלים ובחינת השאלה המניעה באמצעות יצירת סמל לקהילת הכיתה.	הכללה, רפלקציה, שיתוף פעולה, יצירת תוצר בעל משמעות והצגתו	חיזוק תחושת השייכות, אחריות לקהילה, ביטוי ערכים משותפים והכרה בגיוון שבקהילה.

מבנה השיעור

1 פתיחה (10 דקות)

דרכי הוראה

- חזרה על לשאלה המניעה:
כיצד סמלים מחברים בין פרטים לקהילה לאורך זמן?
- על הלוח נכתבת המילה "סמל" במרכז.
התלמידים מתבקשים להזכיר דוגמאות שנלמדו לאורך היחידה (מזוזה, מנורה, מגן דוד, דגל ישראל, סמל המדינה ועוד) ולומר במילה אחת מה כל סמל יצר או חיזק (למשל: זיכרון, שייכות, ערכים, אחדות, תקווה, זהות).
- לסיכום: "ראינו שסמלים אינם רק ציורים או חפצים. הם מספרים סיפור, מבטאים ערכים ומחזקים את תחושת השייכות לקהילה".

מוקדי לימוד

- חזרה לתובנות המרכזיות של היחידה.
- זיהוי המרכיבים היוצרים סמל משמעותי.

מיומנויות

- הכללה.
- שליפת ידע קודם.
- קישור בין דוגמאות לרעיון מרכזי.

תוצר לשלב זה

מפת מושגים כיתתית: "מה הופך סמל למשמעותי?"

2 גוף השיעור (25 דקות)

דרכי הוראה	
פעילות קבוצתית - "מעצבים את הסמל שלנו" (קבוצות של 3-4) כל קבוצה מקבלת את המשימה: עצבו סמל חדש לקהילת הכיתה. הסמל צריך לבטא: • ערך אחד או יותר החשובים לכיתה. • תחושת שייכות. • רעיון שיכול לחבר את חברי הכיתה לאורך זמן. לצד הסמל משלימה כל קבוצה כרטיס הסבר קצר: • מה מופיע בסמל? • אילו ערכים הוא מייצג? • כיצד הוא יחבר את קהילת הכיתה? • מאיזה סמל שנלמד ביחידה קיבלתם השראה?	
מיומנויות	מוקדי לימוד
• יצירתיות. • עבודה שיתופית. • נימוק בחירות. • ביטוי חזותי ורעיוני.	• יישום התובנות שנלמדו לאורך היחידה. • יצירת סמל המבוסס על ערכים משותפים
תוצר לשלב זה	
סמל מנומק לקהילת הכיתה	

3 סיכום השיעור (25 דקות)

דרכי הוראה	
1. כל קבוצה מציגה את הסמל שיצרה במשך כדקה. 2. בסיום ההצגות מקיים המורה שיח מסכם: • אילו רעיונות חזרו ברוב הסמלים? • אילו ערכים היו חשובים לרוב הקבוצות? • במה הסמלים שונים זה מזה? • כיצד כל סמל מבטא את השאלה המניעה של היחידה?	
מיומנויות	מוקדי לימוד
• הצגת תוצר. • רפלקציה. • הכללה.	• רפלקציה על תהליך הלמידה. • חיבור בין התוצר לשאלה המניעה.
תוצר לשלב זה	
הצגת הסמל והסבר קצר כיצד הוא מחבר את קהילת הכיתה	

ספריית תוכן ומקורות

שבילי מורשת ז' - ח' | אתגרים של סמלים | הסמל שלנו

הסמל שלנו

המשימה

עצבו סמל חדש לקהילת הכיתה.
הסמל צריך לבטא ערכים החשובים לנו לאורך זמן.
לצד הסמל, מלאו את השאלות.

הסמל שלנו

מה מופיע בסמל?

מארו את מרכיבי הסמל (צורות, דמויות, צבעים, סמלים וכו').

אילו ערכים הסמל מייצג?

מה חשוב לנו כקהילה?

ניצד הסמל יחד את קהילת הכיתה?

איך הוא ייצור תחושת שייכות ויחד בינינו?

מאיזה סמל שלמדנו ביחידה קיבלתם השראה?

מה אהבתם בסמל הזה? אילו רעיונות ממנו השפיעו עליכם?

המשימה שלנו:

עצבו סמל חדש לקהילת הכיתה.

הסמל צריך לבטא ערכים החשובים לנו ולחבר בינינו לאורך זמן.

לצד הסמל, מלאו את השאלות שלמטה.

1. מה מופיע בסמל? תארו את מרכיבי הסמל (צורות, דמויות, צבעים, סמלים וכו').
2. אילו ערכים הסמל מייצג? מה חשוב לנו כקהילה?
3. כיצד הסמל יחבר את קהילת הכיתה? איך הוא ייצור תחושת שייכות ויחד בינינו?
4. מאיזה סמל שלמדנו ביחידה קיבלתם השראה? מה אהבתם בסמל הזה? אילו רעיונות ממנו השפיעו עליכם?